

[Formanden.]

Knud Østergaard i 1963 oplyste at have afgivet i USA under et NATO-kursus på Special Warfare School i psykologisk krigsførelse?"

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets spærgetid i morgen.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for Grønland (A. C. Normann): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om folketingsvalg i Grønland.*

Med lovforslaget foreslås gennemført forskellige ændringer, hvorved der skabes større overensstemmelse mellem reglerne i den danske og den grønlandske folketingsvalglov.

Således indeholder lovforslaget for det første en bestemmelse, hvorefter der gives kommunalbestyrelsen en tilsvarende adgang til efterfølgende at optage personer på valglisten som fastsat i den danske folketingsvalglov.

I lighed med de i folketingssamlingen 1969/70 gennemførte regler i den danske folketingsvalglov foreslås endvidere indført en adgang for vælgere, der er indlagt på sygehuse eller andre helbredelses- og plejehospitaler, til at afgive stemme pr. brev på sygehuset eller institutionen. Desuden foreslås det, at vælgere, der er indsat i institutioner under kriminalforsorgen i Grønland m. v., skal kunne afgive stemme pr. brev på institutionen.

Grønlands landsråd har givet sin principielle tilslutning til de foreslåede ændringer.

Idet jeg i øvrigt med hensyn til lovforslagets enkeltheder henviser til bemærkningerne til forslaget, skal jeg herved tillade mig at anbefale lovforslaget til det høje tings velvilige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af postloven.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 68) findes i tidenden sp. 2929, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 995).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Hans Lund: Af betænkningen fremgår det, at de socialdemokratiske medlemmer af udvalget vedrørende lovforslaget om ændring af postloven har tiltrådt de af ministeren ønskede ændringer. Vi hilser med tilfredshed det givne tilsagn, hvorefter postvæsenet vil tage hensyn til de gangbesværede og de handicappede, når vi engang får husbrevkasseanlæg i beboelsesejendomme, og også med hensyn til den særlige ordning for brevkasser i parcelhuse m. v.

Af betænkningen fremgår det, at der foreligger et ændringsforslag, der går ud på at bemyndige ministeren til at oprette en postsparekasse. I folketingssproget er det jo sådan, at en bemyndigelse ikke er det samme som en vedtagelse, og når et flertal i min gruppe stemmer for bemyndigelsen, er det for at få undersøgt, om der kan være fordele for befolkningen ved en sådan ordning, og om man kan forvente, det vil fremme opsparing.

I mit parti har der også på et tidligere tidspunkt været forskellige røster fremme om en postsparebank. Ønskerne har først og fremmest været motiveret med hensynet til kapitaldannelsen, men også med hensynet til den billigere administration, som man forventede kunne skabes gennem postvæsenets net af ekspeditionssteder — og måske også ved hjælp af postbudene. Vi indrømmer, at der, siden tanken første gang blev fremsat, er sket en voldsom vækst og udvikling i sparekassernes, men navnlig i bankernes filialnet; i dag er det vel sådan, at selv de mindste flækker har mindst ét pengeinstitut, og at posthusene og postekspeditionsstederne er kommet i betydeligt mindretal. Med rette kan man rejse spørgsmålet, om der ikke er sket urimelig store investeringer på pengeformidlingsområdet. Det er ikke ubegrundet, når mange kritiserer den udvikling, der har fundet sted. Somme tider kan man få indtryk af, at pengeinstitutterne tilpasser deres omkostningsniveau efter rentemarginalen.

[Hans Lund.]

En undersøgelse af muligheden for en postsparekasse vil naturligvis kunne afsløre, om der er grund til en oprettelse. Vil der kun blive tale om yderligere investeringer i bygninger og endnu større personaleforbrug i pengeformidlingen, vil vi være meget skeptiske over for tanken.

I forbindelse med sparekasselovens revision får vi måske lejlighed til at ændre på sparekassernes styrelsesform.

Mange sparekasser har endnu ikke forstået, at de grupper i befolkningen, som er blevet kunder hos dem f. eks. i kraft af en lønkonto, ikke har en rimelig indflydelse på sparekassens ledelse. Det hører nemlig til undtagelserne, at man har givet lønmodtagerne indflydelse på sparekassernes ledelse, og man er sikker på, at de pågældende lønmodtagere, der er repræsenteret, i hvert fald har en trækprocent på 50. Vi vil altså i forbindelse med en revision af sparekasseloven forsøge at få en mere demokratisk styreform indført.

Juul-Madsen: Det konservative folkeparti har, som det fremgår af betænkningen, kunnet tilslutte sig det lovforslag, ministeren for offentlige arbejder har fremsat vedrørende postloven, og vi kan tilslutte os de af ministeren stillede ændringsforslag. Vi mener, at der med denne lovgivning er skabt baggrund for en yderligere effektivisering af arbejdet inden for postetåten, og vi mener, at der med den bemyndigelse, der er givet ministeren, er muligheder for at gennemføre en meget effektiv rationalisering.

Det konservative folkeparti kan derimod ikke tiltræde det ændringsforslag, der er stillet af hr. Arne Larsen på socialistisk folkepartis vegne. Jeg er af den opfattelse, ligesom den foregående taler har givet udtryk for, at de nuværende pengeinstitutter — vi har vel langt over 3.000 sparekasse- og bankkontorer her i landet — på en aldeles udmærket måde betjener befolkningen, såvel erhvervsliv som lønmodtagere, og yder en rådgivningsvirksomhed og en servicevirksomhed, som efter min opfattelse er fuldt tilfredsstillende og helt i overensstemmelse med de krav, som et moderne samfund stiller til bankvirksomhed og sparekasevirksomhed. Vi mener derfor ikke, at det er rimeligt — og slet ikke i forbindelse med

et lovforslag som det her foreliggende — uden videre at indføre en bestemmelse om oprettelse af en postsparekasse. Jeg er heller ikke sikker på, at forslagsstilleren helt har overskuet de økonomiske konsekvenser, for skal postkontorerne, således som hr. Arne Larsen foreslår det i sine bemærkninger, modtage og forvalte sparemidler, altså drive indlåns- og udlånsvirksomhed, og i øvrigt også kunne give den fornødne vejledning, så er det givet, at det vil kræve meget, meget betydelige summer i investering både i personale, teknik, bygningsændringer og mange andre ting. Det vil være overordentlig store beløb, der her skal investeres.

Jeg er helt enig i det synspunkt, der er givet udtryk for af formanden for Danmarks Sparekasseforening, direktør Steen Madsen, i dag i et stort morgenblad, hvor han siger, at det ville være spild af penge.

Jeg kan derfor ikke anbefale det af hr. Arne Larsen stillede ændringsforslag, men må indstille det til forkastelse. Mit parti kan som sagt tiltræde de øvrige ændringsforslag og det samlede lovforslag.

Per Møller: Ordningen med disse særlige brevkasseanlæg i nybyggeri har jo i nogen grad et forsøgs karakter, og jeg tror derfor, det er værdifuldt, at udvalget har henstillet til ministeren, at man undervejs, efterhånden som forsøget er etableret i et rimeligt omfang, foretager en undersøgelse af to ting, nemlig for det første, hvor store besparelser denne ordning indebærer for postvæsenets vedkommende, og for det andet, som det siges i udvalgsbetænkningen, i hvilket omfang dette medfører gener for beboerne. Det må være disse to hensyn, der skal afvejes, og jeg håber, at ministeren og postvæsenet vil sørge for en realistisk afvejning af disse to forhold, altså besparelsen på den ene side og generne for modtagerne af post på den anden side.

Det ændringsforslag, hr. Arne Larsen har stillet, kan venstre ikke have nogen sympati for. Vi finder ikke, at der er den mindste begrundelse for at foretage denne forskydning fra private institutioner som banker og sparekasser over til statslige organer. I øvrigt forekommer det mig, at hr. Arne Larsens logik er en del gennemhullet, idet han stærkt fremhæver, at postvæsenet med sit store net af lokale kontorer vil kunne dække

[Per Møller.]

et behov hos mange lønmodtagere. Men samtidig peger han på, ganske vist med tegn på en vis forargelse, at banker og sparekasser netop igennem en årrække har oprettet filialer — et sådant net af filialer, at disse institutioner i hvert fald udmærket vil kunne dække det behov, der er hos brugerne. Man kan altså ikke henvide til, at banker og sparekasser er ude af stand til at dække behovet. Det er de netop aldeles udmærket, som hr. Arne Larsen også påpeger. Derfor eksisterer der altså ikke noget modsætningsforhold.

Venstre har som sagt principielt ikke nogen som helst sympati for ændringsforslaget og vil anbefale at stemme imod det.

Jørgen Andersen: Jeg kan helt tilslutte mig de to foregående ordføreres indlæg, og jeg kan på det radikale venstres vegne anbefale lovforslaget med de af ministeren stillede ændringsforslag til vedtagelse ved tredje behandling.

Derimod må jeg afvise socialistisk folkepartis ændringsforslag. Jeg finder ikke, det er relevant i den sammenhæng, hvori det er fremsat, og jeg tilslutter mig i øvrigt de begrundelser for afvisningen, der allerede foreligger.

Arne Larsen: Socialistisk folkeparti har her ved anden behandling af forslaget om ændring af postloven stillet ændringsforslag om oprettelse af en postsparekasse, hvorefter man bemyndiger postvæsenet til at tage hele dette felt ind under sit virkeområde.

Spørgsmålet om oprettelse af en postsparekasse er jo ikke af ny dato. Med mellemrum dukker tanken op såvel i folketinget som ude i den offentlige debat. Ved denne revision af postloven er også postlovens § 2 til revision, og socialistisk folkeparti har ønsket at benytte lejligheden til at revidere § 2 således, at postvæsenet netop får en bemyndigelse til som et af sine virksomhedsområder at oprette en postsparekasse, altså at forestå modtagelse og forvaltning af sparemidler under statens garanti.

Allerede i 1925 stilledes et forslag af daværende trafikminister Friis-Skotte. Det faldt dog, idet det ikke opnåede det nødvendige flertal her i folketinget og landstinget.

Det er i og for sig mærkeligt, at en post-

sparekasse ikke for mange år siden er gennemført her i Danmark. I andre lande såvel i Skandinavien som i Vesteuropa, ja, ud over den ganske verden, er det en ganske naturlig ting, som de nationale postvæsen tager sig af, altså har henlagt under deres virksomhedsområder. Også her i Skandinavien har en postsparbank, som det hedder på svensk, været en realitet i mange, mange, mange år.

Der er åbenbare, store fordele ved gennemførelse af denne tanke. Det er forholdsvis ukompliceret. Der har været talt om filialer. Her har vi et net af posthuse spredt ud over det ganske land, hvor folk har den nemmeste adgang til at indsætte eller hæve på en postsparebog. Det er efter min opfattelse særdeles forbrugervenligt at udnytte den store kapacitet, som vi har i posthusene.

Hr. Per Møller var inde på det inkonsekvente i min logik, når jeg fremhævede, at banker og sparekasser bygger en masse filialer. Ja men det er måske det, der er det gale ved det, at de investerer og kun konkurrerer med hensyn til at bygge filialer, at der ofres i millionvis af kroner på store og flotte bankpalæer. Det er i og for sig ganske unødvendigt, idet man kunne udnytte postvæsenet på en langt bedre og mere effektiv måde. Det er langt mere forbrugervenligt, og jeg vil også her understrege, at posthusenes åbningstider er langt mere forbrugervenlige end f. eks. bankers og sparekassers.

Oprettelse af en postsparekasse vil gøre det muligt for lønmodtagerne at klare sig med færre kontanter, at gå med mindre kontante beholdninger, fordi der er den lette adgang til at foretage udtræk og indskud på postsparebogen. Det er også nemmere, når vi, som jo mange af os gør, rejser i de øvrige skandinaviske lande, at indsætte vore midler og kunne hæve når som helst, og har vi en dansk postsparekasse, ja, så bliver det endnu nemmere.

Derudover er der en hel masse andre samfundsgoder knyttet til oprettelsen af en postsparekasse. Vi får en naturlig og en tiltrængt konkurrence især på rentemarginalen, vi kan stoppe alt det filialbyggeri, som i og for sig er samfundsunyttigt, vi kan udnytte kapaciteten hos postvæsenet langt, langt bedre. Dertil kommer, at spareviljen

[Arne Larsen.]

fremmes ved den lettere adgang til at indsatte penge.

Jeg tror, at tanken er meget sund, og at den bør fremmes mest muligt, og derfor ønsker vi denne bemyndigelse til postvæsenet til at udvide sit virksomhedsområde. Herved får samfundet også rådighed over en vis sparekapital, som kan udnyttes på den for samfundet mest nyttige måde, f. eks. til investeringer i boligbyggeri, til fremme af kommunernes udvikling, til produktionsforetagender, statslige som private, som på denne måde kunne få en nødvendig kapital — måske til en rimeligere rente, end man kan få gennem forretningsbankerne.

Vi mener altså, der er meget, meget, der taler for at gennemføre tanken om en postsparekasse, og jeg skal anbefale det på det varmeste. Jeg takker den socialdemokratiske ordfører, hr. Hans Lund, fordi hans parti er så positivt indstillet over for denne tanke. Jeg erindrer, at daværende økonomiminister hr. Ivar Nørgaard arbejdede med tanken om at oprette en postsparekasse, og jeg vil gerne spørge, om materialet fra de undersøgelser, som er foregået, kunne blive stillet til folketingets rådighed, sådan at man kunne få lejlighed til at studere problemet lidt mere grundigt.

Med disse få ord skal jeg anbefale det af socialistisk folkeparti stillede ændringsforslag. De øvrige ændringsforslag kan vi tiltræde. Vor stillingtagen ved tredje behandling vil være noget afhængig af, hvordan man stiller sig til vort ændringsforslag. Vi har ikke megen sympati for det foreliggende lovforslag på grund af den forringelse af servicen, der gennemføres, og de forhøjelser af posttaksterne, som forslaget indeholder. Med disse bemærkninger en varm anbefaling af det af SF stillede ændringsforslag.

Formanden: Jeg giver ordet til landbrugsministeren i den sygemeldte minister for offentlige arbejders sted.

Landbrugsministeren (Henry Christensen): Jeg skal på trafikministerens vegne takke udvalget for dets tilslutning til lovforslaget. Derimod må jeg meddele, at trafikministeren ikke kan tilslutte sig det af hr. Arne Larsen stillede ændringsforslag vedrø-

rende muligheden for oprettelse af en postsparekasse, som der nu her blev argumenteret for. Jeg skal i den henseende henvise til de argumenter, som allerede er fremført af ordførerne for de tre regeringspartier.

Det forekommer mig, at hr. Arne Larsen går meget vidt i sin argumentation for at få oprettet en postsparekasse. Der var næsten ikke det, han ikke kunne spare på andre områder, hvis vi bare fik en postsparekasse. Jeg tror slet ikke, man er i stand til at drage sådanne slutninger, som hr. Arne Larsen gjorde. Jeg tror heller ikke, han har ret i, at en postsparekasse er afgørende for spørgsmålet om at fremme spareviljen. Jeg tror, adgangen til at foretage opsparing er så bekvem og let her i landet, bl. a. gennem sparekassernes meget omfattende indsats, indsætning af sparebusser osv., at der ikke er argumenter for en postsparekasse af den art, som hr. Arne Larsen fremførte.

Det bliver mere et principielt spørgsmål, hvorvidt man skal lade staten i højere grad få indflydelse på opsparingen, og det kan jo godt ske, at det er sådanne synspunkter, hr. Arne Larsen også er interesseret i. Det skal jeg ikke fortænke ham i, men han bør så heller ikke fortænke os andre i, at vi ikke kan dele sådanne synspunkter. Jeg må derfor advare mod og tage afstand fra dette ændringsforslag, og jeg har i den sag en så god forbundsfølge som Hans Rasmussen, der forleden udtalte sig klart og bramfrit imod tanker i den retning, der gives udtryk for her i ændringsforslaget.

Hans Lund: For at der ikke skal opstå nogen mytedannelse eller historieforfalskning senere, vil jeg blot gøre opmærksom på, at den socialdemokratiske gruppe kun har taget stilling til den bemyndigelse, man har foreslået. Vi stemmer altså ikke i dag om, hvorvidt vi skal have en postsparekasse eller en postsparebank. Det, vi ønsker, er, at der bliver foretaget en virkelig undersøgelse af hele spørgsmålet.

Landbrugsministeren (Henry Christensen): Jeg er i hvert fald glad for den tvivl, hr. Hans Lund lod eksistere om sin og sit partis stilling til det faktiske i sagen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes med 76 stemmer mod 20; 38
medlemmer tilkendegav, at de hverken
stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3 og 4, § 1, således
ændret, og § 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget
går direkte til tredje behandling uden for-
nyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør
indsigelse mod dette forslag, betragter jeg
det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Anden behandling af forslag til lov om
dækning af privatbanernes pensionsforpligtel-*
ser.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 17)
findes i tidenden sp. 550, udvalgets betæn-
kning i tillæg B. sp. 1041).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet
om dets overgang til tredje behandling sat-
tes til forhandling under ét.

Holm Tyed: Når socialdemokratiets og
SF's medlemmer af udvalget har fremsat en
mindretalsudtalelse i betænkningen, er årsa-
gen, som det også fremgår af teksten heri, at
de ikke har kunnet opnå tilslutning til en
enkelt lille, men meget væsentlig ændring i
lovforslaget. Det er både med beklagelse og
med forundring, vi har måttet konstate-
re...

Formanden: Der må være mere ro i salen.

Holm Tyed: Det er både med beklagelse
og med forundring, vi har måttet konstate-
re, at man fra regeringspartierne repræsen-
tants side har fulgt den snart velkendte

linje at afslå alt, hvad der kommer fra oppo-
sitionen, og alle de ønsker, man har med
hensyn til forbedringer af én gang fremsatte
lovforslag.

Vort forslag i dette tilfælde gik ganske
enkelt ud på at ligestille privatbanernes og
statsbanernes tjenestemænd. Afvisningen af
vort forslag i udvalget er så meget mere
beklagelig, som man her på en billig måde
ville have fjernet en kilde til utilfredshed og
irritation på arbejdspladsen. Den afvisende
holdning, vi har mødt fra regeringspartier-
nes repræsentanter i udvalget, må i det
mindste for venstres og de radikales ved-
kommende undre. Begge disse partiers ord-
førere fandt ved førstebehandlingen af lov-
forslaget, at det både var rimeligt og natu-
rligt, at privatbanernes tjenestemænd og
statsbanetjenestemændene nu blev sidestil-
let. Jeg kan derfor ikke begribe, at man så,
når man gennem udvalgsarbejdet bliver klar
over, at en ændring i lovforslaget er nødven-
dig for at opnå det, som man selv har sagt
var både naturligt og rimeligt, alligevel går
imod og ikke vil medvirke til ændringsfor-
slags gennemførelse.

Jeg ved meget vel, at venstres ordfører
misforstod mit oplæg ved første behandling
og troede, at jeg også ønskede, at de overens-
komstansatte skulle med ind under ordnin-
gen, men denne misforståelse blev allerede
ryddet af vejen ved det første møde, vi
havde i udvalget.

Tjenestemændene fra privatbanerne, der
allerede er gået på pension, og som vi meget
gerne havde set komme ind under ordningen
på lige fod med pensionerede statstjeneste-
mænd, trak vi på et tidligt tidspunkt ud af
forhandlingerne, da vi straks mødte en mas-
siv modstand fra flertallet på dette område.
Når vi trak dette problem ud af den videre
diskussion, var det i håbet om, at vi dog
kunne opnå et resultat for de ikke-pensio-
nerede, altså alle dem, der arbejder, og som
kan blive ramt fremover. Men heller ikke
dette kunne vi opnå.

Nu henviser man til, at lovforslaget er
bygget på en overenskomst, som er tiltrådt
af personaleorganisationernes repræsentan-
ter. Det er rigtigt, men det er lige så rigtigt,
at man meget vel var klar over, at der sta-
dig var et stærkt og uopfyldt ønske fra per-
sonaleorganisationernes side om at nå frem
til en ligestilling mellem 1943-tjenestemæn-